מר סבר אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש ומר סבר למקום שפסק אמר רב אשי האי אם שהה אם לא שהה מיבעי ליה אלא דכולי עלמא אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש והתם בדלא שהה קמיפלגי דמר סבר גברא דחויא הוא ואין ראוי ואין תפלתו תפלה ומר סבר גברא חזיא הוא ותפלתו תפלה תנו רבנן הנצרך לנקביו אל יתפלל ואם התפלל תפלתו תועבה אמר רב זביד ואיתימא רב יהודה לא שנו אלא שאינו יכול לשהות בעצמו אבל אם יכול לשהות בעצמו תפלתו תפלה ועד כמה אמר רב ששת עד פרסה איכא דמתני לה (א) אמתניתא במה דברים אמורים כשאין יכול לעמוד על עצמו אבל אם יכול לעמוד על עצמו תפלתו תפלה ועד כמה אמר רב זביד (א) עד פרסה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן הנצרך לנקביו הרי זה לא יתפלל משום שנאמר הכון לקראת אלהיך ישראל ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מ"ד שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך שלא תחטא ואם תחטא הבא קרבן לפני וקרוב לשמוע (דברי חכמים) אמר רבא הוי קרוב לשמוע דברי חכמים שאם חוטאים מביאים קרבן ועושים תשובה מתת הכסילים [זבח] אל תהי ככסילים שחוטאים ומביאים קרבן ואין עושים תשובה כי אינם יודעים לעשות רע אי הכי צדיקים נינהו אלא אל תהי ככסילים שחוטאים ומביאים קרבן ואינם יודעים אם על הטובה הם מביאים אם על הרעה הם מביאים אמר הקב"ה בין טוב לרע אינן מבחינים והם מביאים קרבן לפני רב אשי ואיתימא רב חנינא בר פפא אמר שמור נקביך בשעה שאתה עומד בתפלה לפני. תנו רבנן הנכנס לבית הכסא חולץ תפיליו ברחוק ד' אמות ונכנס אמר רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת לא שנו אלא בית הכסא קבוע אבל בית הכסא עראי חולץ ונפנה לאלתר וכשהוא יוצא מרחיק ד' אמות ומניחן מפני שעשאו בית הכסא קבוע איבעיא להו מהו שיכנס אדם בתפילין לבית הכסא קבוע להשתין מים רבינא שרי רב אדא בר מתנא אסר אתו שיילוה לרבא אמר להו אסור חיישינן שמא יפנה בהן ואמרי לה שמא יפיח בהן תניא אידך הנכנס לבית הכסא קבוע חולץ תפיליו ברחוק ד' אמות ומניחן בחלון הסמוך לרשות הרבים ונכנס וכשהוא יוצא מרחיק ד' אמות ומניחן דברי בית שמאי ובית הלל אומרים אוחזן בידו ונכנס ר"ע אומר אוחזן בבגדו ונכנס בבגדו ס"ד זימנין מישתלי להו ונפלי אלא אימא אוחזן בבגדו ובידו ונכנס ומניחם בחורין הסמוכים לבית הכסא ולא יניחם בחורין הסמוכים לרשות הרבים שמא יטלו אותם עוברי דרכים ויבא לידי חשד ומעשה בתלמיד אחד שהניח תפיליו בחורין הסמוכים לרשות הרבים ובאת זונה אחת ונטלתן ובאת לבית המדרש ואמרה ראו מה נתן לי פלוני בשכרי כיון ששמע אותו תלמיד כך עלה לראש הגג ונפל ומת באותה שעה התקינו שיהא אוחזן בבגדו ובידו ונכנס תנו רבנן בראשונה היו מניחין תפילין בחורין הסמוכין לבית הכסא ובאין עכברים ונוטלין אותן התקינו שיהו מניחין אותן בחלונות הסמוכות לרשות הרבים ובאין עוברי דרכים ונוטלין אותן התקינו שיהא אוחזן בידו ונכנס אמר רבי מיאשא בריה דריב"ל הלכה גוללן כמין ספר ואוחזן בימינו כנגד לבו אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ובלבד שלא תהא רצועה יוצאת מתחת ידו טפח אמר רבי יעקב בר אחא אמר רבי זירא לא שנו אלא שיש שהות ביום ללבשן אבל אין שהות ביום ללבשן עושה להן כמין כיס טפח ומניחן אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן ביום גוללן כמין ספר ומניחן בידו כנגד לבו ובלילה עושה להן כמין כיס טפח ומניחן אמר אביי לא שנו אלא בכלי שהוא כליין אבל בכלי שאינו כליין אפילו פחות מטפח אמר מר זוטרא ואיתימא רב אשי תדע שהרי פכין קטנים מצילין באהל המת ואמר רבה בר בר חנה כי הוה אזלינן בתריה דרבי יוחנן כי הוה בעי למיעל לבית הכסא כי הוה נקיט ספרא דאגדתא הוה יהיב לן כי הוה נקיט תפילין לא הוה יהיב לן אמר הואיל ושרונהו רבנן

נגטרן

דמר סבר. כל המפסיק בתפלתו אם שהה כדי לגמור כולה חוזר לראש כדאמרינן גבי ק"ש לקמן בפירקין (דף כד:) ובשהה קא מיפלגי הכא: **הא אם שהה אם לא שהה מיבעי ליה.** במילתא דרב חסדא ורב המנונא מיבעי ליה לאפלוגי בין שהה ללא שהה ומדלא אפליג שמע מינה אפילו בדלא שהה קאמר: **גברא דחויא הוא.** כשהתחיל להתפלל והיה צריך לנקביו דחוי הוא מלהתפלל הלכך מה שהתפלל אינה תפלה וחוזר לראש: **ומר סבר גברא חזיא.** אע"פ שאינו יכול להמתין עד שיסיים תפלתו תפלה ראויה היא מה שהתפלל קודם שתיקה: **ועד כמה.** יכול להעמיד עצמו מנקביו שיהא מותר להתחיל בתפלה: **איכא דמתני.** להאי במה דברים אמורים במתניתא גופא ולא משמעתא דרב זביד ורב יהודה וכי איירי אינהו בשיעורא הוא דאיירי: **שמור עצמך שלא תחטא.** ותצטרך רגלך ללכת אל בית האלהים להביא חטאת: **הוי קרוב לשמוע.** תשובה בהבאת קרבנך מתת אותו כבסילים בלא תשובה: **שמור נקביך.** מכין רגליך כמו להסך את רגליו (שמואל א כד) שמור נקביך שלא יפיחו: **בית הכסא קבוע.** שיש בו גומא וכל בתי כסאות שבגמרא על פני השדה הם בלא חפירה: **עראי.** שזה מתחיל עכשיו לעשותו בית הכסא: **חולץ ונפנה לאלתר.** ויאחז תפילין בידו כדאמרינן לקמן ובקבוע נמי אוחזן בידו אלא שצריך לחלצן ברחוק ד' אמות שבזמן שהם בראשו הם בגלוי ונגלוי הדבר: **מהו שיכנס בתפיליו.** כשהן בראשו קאמר: **שמא יפנה בהן.** גדולים: **בחורים הסמוכים לבית הכסא.** לפנים מן הגדר בשדה שהוא נפנה בה נותנן בחורים שבכותל: **בחורים הסמוכים לרשות הרבים.** חורי כותלי מחיצות השדה שאין עכברים מצוין במקום הילוך בני אדם והוא יכנס לאחורי הגדר לפנות: **גוללן.** ברצועות שלהן: **שלא תהא רצועה.** שיש בה קדושה שהרי בהן הוא קושרן והקשר נראה בעשייתו כמין דל"ת על שם אחת מאותיות של שדי והשי"ן עשויה בכותלי הקציצה החיצונה והיו"ד עשויה בראש רצועת תפילין של יד ורצועה קטנה מאד כפוף ראשה ונראית כמין יו"ד: **ואוחזן בימינו.** שלא בבגדו כדי שלא יפלו: **ביום.** כשהוא חולצן בשביל בית הכסא גוללן כמין ספר כדאמרן: **ובלילה.** כשהוא חולצן בביתו על מנת להניחן עד הבקר: **עושה להם כיס טפח.** דחללו טפח דחשיב הכלי אהל להפסיק בינם לקרקע: **לא שנו.** דבעי טפח אלא בכלי שהוא כליין. כיס העשוי לצרכן דכליין קרוב להיות בטל אצלם הילכך בעינן דבר הניכר שיהא חוצץ בפניהם: **שהרי פכין קטנים מצילין.** בהיקף צמיד פתיל באהל המת ואף על גב דלא הוו טפח חיילי: **אמר הואיל ושרונהו רבנן.** לאוחזן בידו משום שמירתן:

נגטרן

חיישינן שמא יפנה בהן ואסור. ודוקא בבית הכסא קבוע חיישינן שמא יפנה בהן אבל בבית הכסא עראי שאין רגילים לפנות שם מותר להשתין בהן ולא חיישינן שמא יפנה בהן והא דתניא לקמן לא ישתין בהן אפילו בבית הכסא עראי היינו דוקא כשאוחזן בידו דחיישינן שמא ישפשף בהן הניצוצות אם יפלו מים על רגליו או יגע באמה: **שהרי פכין קטנים מצילין באהל המת.** ועל כרחך מטעם אויר הוא דאי לית בהו אויר כלל לא היו מצילין דהוי כמו אוכלין שגבלן בטיט שמקבלין טומאה באהל המת:

דברים

עין משפט נר מצוה

נח א מיי' פ"ד מהל' תפלה הלכה יג סמג עשין יט טוש"ע או"ח סימן קד סעיף ה:
נט ב ג מיי' שם הל' י סמג שם טוש"ע או"ח סימן צב סעיף א:
ס ד מיי' וסמג שם טוש"ע שם סעיף א ג:
סא ה ו מיי' פ"ד מהל' תפילין הלכה יח סמג עשין כב טוש"ע או"ח סימן מג סעיף ה [רב אלפס כאן ובהל' תפילין דף עה]:
סב ז מיי' וסמג שם טוש"ע שם סעיף א:
[ח מיי' שם]:
סג ט י כ מיי' וסמג שם טור או"ח שם סעיף ה:
סד ל מ מיי' שם הלכה יט סמג שם טוש"ע שם סעיף ו:
נ [מיי' פכ"א מהל' טומאת מת הלכה ג]:

◆

רבינו חננאל

בית הכסא קבע. פירוש, מקום שהוכן ליפנות בו בני אדם לגדולים וכל שכן להשתנה. מדרון. קום שהמים נמשכין ויורדין ואינן (נקנין) [נקוין] ולא נבלעו במקומן. ובית הכסא ארעי. מקום שנזדמן לאדם בהליכתו (מפנה) [ונפנה] שם או השתין בו מים. [אבעיא להו מהו שיכנס אדם בתפילין לבית הכסא קבוע להשתין מים וכו'. וקיי"ל ולא יכנס אדם בתפילין לבית הכסא קבע אפי' להשתין מים]. התרתי לך כאן קבוע אסרתי לך כאן בית הכסא ארעי. פי', דבבית הכסא קבוע אסור להניחם בראשו, אבל בידו שרי דליכא למיחש לניצוצות ולשפשף. ולהפך בבית הכסא ארעי שהמקום קשה, שאסור לאוחזם בידו משום ניצוצות אלא מניחם בכיס, אבל מותר כשהוא בראשו ואין צריך להלוץ רק שיכסה אותם. א"ר יצחק הנכנס לסעודת קבע חולץ תפיליו ואחר כך נכנס ופליגא דר' חייא דא"ר חייא מניחן על שלחנו וכן הדור לו. כל היכא דאיכא כהאי גתא בתלמוד ופליגא דפלוני קיי"ל כחולק, הלכך קיי"ל כר' חייא.

מסורת הש"ס

א) [לקמן כד: ד"ה לד:], ב) [ע"ל כב: תוס' ד"ה אלא], ג) ויכסא, ד) ואיתימא רב יהודה עד פרסה כצ"ל רש"ל, ה) תוספתא פ"ב ס"ס, ו) [מעות הדפוס וע' תוספתא כפין יעקב], ז) שבת סב., ח) [גר בריה כצ"ל וכ"ה בשאלתות פי' כג וכן איתא לקמן כד:], ט) כן דרכה בנים צ"ל קודם הא דר' יעקב בר אחא. רש"ל, י) [ד"ה שלא אחר ד"ה ואוחזן].

◆

תורה אור השלם

1. לָכֵן כֹּה אֶעֱשֶׂה לְּךָ יִשְׂרָאֵל עֵקֶב כִּי זֹאת אֶעֱשֶׂה לָּךְ הִכּוֹן לִקְרַאת אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל: עמוס ד יב
2. שְׁמֹר רַגְלְךָ כַּאֲשֶׁר תֵּלֵךְ אֶל בֵּית הָאֱלֹהִים וְקָרוֹב לִשְׁמֹעַ מִתֵּת הַכְּסִילִים זָבַח כִּי אֵינָם יֹדְעִים לַעֲשׂוֹת רָע: קהלת ד יז

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' איכא דמתני לה במתניתא וכו' אמר רב זביד אמר רב יהודה עד פרסה:

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שהרי וכו' שמקבלין טומאה באהל המת. כדאיתא זבחים דף ג ע"א:

◆

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"יש כתב, אבל אם לא היה [חשוב] אויר שלהם לא היה מציל באהל המת מידי דהוי אאוכלין שגבלן בטיט דאמרי' בפ"ק דזבחים שאין ניצולין באהל המת.

◆

רב נסים גאון

פכין קטנים מצילין באהל המת. עיקרה בספרי (פרשת חקת) וכל כלי פתוח בכלי חרש הכתוב מדבר מה ת"ל פתוח ואפילו כל שהוא (והואיל והוא) [הוא] טמא באהל המת לפיכך אם יהיה מוקף בצמיד פתיל מציל על מה שבתוכו כדמפרש התם נמי וכל כלי פתוח מיכן אמרו כלים מצילין בצמיד פתיל באהל המת ואמרו עוד טמא הוא אין ת"ל הוא אלא הוא שיציל על עצמו ובשבת בפ' אמר רבי עקיבא (דף פד) ובבבא קמא בפ' כיצד הרגל מועדת (דף כה) גרסי' תניא מפץ במת מנין ודין הוא ומה פכין קטנים שטהורין בזב טמאין במת:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com